

PROJEKT EDUKACYJNY DLA KLAS III SZKOŁY PODSTAWOWEJ *BĄDŹMY TOLERANCYJNI*

Czas realizacji: 16 godzin lekcyjnych

Zajęcia realizowane będą w okresie I.- 2015- III. 2015. Trzy miesiące.

Klasa III SP

Edukacja

- Ⓜ polonistyczna
- Ⓜ społeczna
- Ⓜ matematyczna
- Ⓜ edukacja przyrodnicza
- Ⓜ zajęcia plastyczne (rysowanie)
- Ⓜ muzyka (śpiewanie piosenki)
- Ⓜ wychowanie fizyczne (reagowanie całym ciałem na polecenia)
- Ⓜ edukacja zdrowotna (zasady bezpieczeństwa).

Uzasadnienie i cel główny projektu:

Z badań statystycznych (*Analiza zagrożeń społecznych dla Dolnego Śląska, 2010*) wynika, iż współczesna młodzież nie posiada bądź posiada bardzo niskie kompetencje obywatelskie. Pomimo rozwoju cywilizacyjnego w dalszym ciągu często zauważyć można wśród uczniów, zwłaszcza w wieku gimnazjalnym brak tolerancji wobec drugiego człowieka, brak poszanowania dla jego godności, kultury, religii, itp. Młodzież szkolna często jest autorem zachowań agresji i przemocy wobec swoich kolegów i koleżanek (odmiennej rasy, wyznania, itp.), prawie nigdy nie podejmuje działań na rzecz aktywizacji społecznej, nie angażuje się w procesy decyzyjne.

Spółeczność Polski jest bardzo zróżnicowana. Obok siebie mieszkają Polacy, Niemcy, Ormianie, Ukraińcy, Żydzi, ludność Romska, osoby homoseksualne i heteroseksualne, przedstawiciele różnego koloru skóry. Różnice społeczne często stają się przyczyną dyskryminacji, rasizmu, ksenofobii, homofobii, jak również przemocy i agresji.

Wg. Raportu MEN co piąty uczeń w roku 2012 był ofiarą przemocy cyfrowej, co trzeci natomiast przemocy fizycznej (MEN, 2013). Programy profilaktyczne wprowadzane w szkołach są niewystarczające. Ponadto według przeprowadzonych badań własnych (ankieta - marzec – kwiecień 2014) wśród nauczycieli ze szkół gimnazjalnych w województwie dolnośląskim (168 nauczycieli) aż 84% wskazuje, iż programy szkolne w zaledwie znikomym stopniu poruszają wymienione problemy. Wg Raportu „Lekcja Równości postawy i potrzeby kadry i młodzieży wobec homofobii w szkole (2012) większość nauczycieli i nauczycielek (77,7%) przyznaje, że tematyka homoseksualiści i homofobii pojawia się na lekcjach, jednak aż 10% nauczycieli unika tego tematu. W przeciągu kilku ostatnich lat dostrzegany jest wzrost liczby przypadków zgłaszanych i rejestrowanych aktów dyskryminacji oraz incydentów i przestępstw motywowanych uprzedzeniami (PRZESTĘSTW Z NIENAWIŚCI,

HATE CRIMES) – relacje bezpośrednie, doniesienia prasowe, wyniki monitoringu prowadzonego przez Stowarzyszenie Nigdy Więcej i Stowarzyszenie Nomada.

W opinii dyrektorów szkół konieczne są działania mające na celu zapobieganie rasizmowi i ksenofobii, krzewienie tolerancji wśród młodzieży szkolnej, kształtowanie umiejętności realizowania swoich potrzeb w sposób dojrzały, nienaruszający godności i bezpieczeństwa innych. **Taki cel ma niniejsze działanie, które ma stymulować rozwój społeczny i moralny młodzieży poprzez pomoc w budowaniu spójnej hierarchii wartości, tolerancji wobec innych osób, poszanowania godności ludzkiej bez względu na narodowość, wyznanie, kolor skóry, itp.**

Głównym celem projektu jest **rozwój postaw obywatelskich, poszanowania godności osobistej oraz praw innego człowieka, bez względu na rasę, wyznanie, kulturę, sposób ubierania się, uwrażliwienie na problem nietolerancji i dyskryminacji oraz przeciwdziałanie przemocy i agresji spowodowanej rasizmem, włączenie w kampanię społeczną (poprzez konkursy) oraz praktyczne działanie na rzecz rozwiązania problemów zagrażających społ. obywatelskiemu.**

Niniejszy projekt służy wzajemnemu zrozumieniu i niwelowaniu przesądów i stereotypów, rozwija poczucie tolerancji poprzez zdobywanie wiedzy na temat inności pogłębia wiedzę na temat tolerancji wobec odmienności zjawisk społecznych i codziennych sytuacji życiowych.

Metody i formy pracy

- słowna: rozmowa, dialog, pogadanka
- oglądowa: pokaz
- problemowo – odtwórcza (zabawa);
- problemowo – analityczna (słuchanie bajek i ich analizowanie);
- elementy Metody Dobrego Startu M. Bogdanowicz.

Środki i pomoce dydaktyczne:

- karty pracy
- rekwizyty
- kartki papieru, kredki, farby
- dostęp do stron internetowych
- prezentacja multimedialna

Cele projektu edukacyjnego

Cele ogólne:

- rozwijanie zachowań prospołecznych
- wyrabianie zdolności łatwego wchodzenia w kontakty z innymi ludźmi, w tym z osobami niepełnosprawnymi, osobami innej narodowości, innego wyznania
- uwrażliwienie na doznania i przeżycia innych
- poznanie swoich reakcji w różnych sytuacjach
- dostrzeganie i akceptacja różnic między ludźmi
- ośmielanie uczniów i zwiększanie ich otwartości

Cele szczegółowe:

- wie co to znaczy: tolerancja, empatia, rasizm, ksenofobia, niepełnosprawność
- zna przeciwieństwa tolerancji
- dostrzega i akceptuje podobieństwa i różnice między ludźmi
- dostrzega potrzeby osób niepełnosprawnych i innych potrzebujących w szerszym środowisku

Planowane efekty

Spodziewane efekty:

- 🕒 nabycie przez uczniów pozytywnych zachowań - bez wrogości wobec osób innej narodowości, innego wyznania, wobec chorych i upośledzonych
- 🕒 eliminowanie przejawów agresji w szkole wobec osób „słabszych”, z deficytami rozwojowymi
- 🕒 właściwe postrzeganie i rozumienie przez uczniów „innych” osób.

Odbiorcy projektu:

Odbiorcami projektu są uczniowie klas III szkół podstawowych.

Zawarcie kontraktu

Jednym z pierwszych działań będzie określenie kontraktu pracy w trakcie zajęć.

Zasady pracy zostaną zaproponowane przez nauczyciela, natomiast dzieci będą mogły zaproponować własne propozycje.

Proponowane zasady pracy:

- 🕒 wszyscy angażujemy się w trakcie zajęć;
- 🕒 dzieci wypowiadają się po wskazaniu przez nauczyciela lub po podniesieniu ręki;
- 🕒 na zajęciach nie stosujemy ocen, ale osoby najbardziej zaangażowane dostaną na zakończenie dyplom;

Harmonogram działań

Przebieg zajęć został podzielony na trzy miesiące

LP	ZADANIA	HARMONOGRAM PRAC		
		styczeń	luty	marzec
1	Działania wstępne			
2	Zapoznanie z terminem tolerancji, rasizmu, ksenofobii, itp. na zajęciach			
3	Przygotowanie w klasach projektu przeciwdziałania aktom nietolerancji w szkole			
4	Przeprowadzenie konkursu plastycznego w szkole na temat: Czym według mnie jest tolerancja?			
5	Wystawa prac			
6	Ewaluacja projektu			
7	Zakończenie projektu/ podsumowanie działań/ podziękowanie dzieciom			

Sposób ewaluacji:

- samoocena
- oceny etapowe za poszczególne zadania
- ocena końcowa za całość projektu

Scenariusze zajęć

Temat: STEREOTYPY A MNIEJSZOŚCI NARODOWE

Czas: 2 godziny lekcyjne, czyli 2 x45 minut

Metody i formy pracy

- metoda aktywizująca-drama
- praca w grupach
- praca z materiałem audiowizualnym
- opowiadania

Środki i pomoce dydaktyczne:

- karty pracy
- rekwizyty
- kartki papieru, kredki, farby
- dostęp do stron internetowych
- prezentacja multimedialna

Cele projektu edukacyjnego

OGÓLNE

- poznanie zakresu narodowej różnorodności w Polsce;
- przybliżenie praw członków mniejszości narodowej.

STAREGICZNE

- wdrażanie uczniów do samodzielnego zbierania informacji;
- budzenie szacunku do odrębności kulturowej mniejszości narodowych;

Uczeń rozumie:

- dlaczego tak ważne jest zagwarantowanie praw mniejszościom narodowym w danym państwie
- dlaczego mniejszości narodowe powinny dbać o swoje tradycje;
- niebezpieczeństwa wynikające z utrwalania się stereotypów i uprzedzeń

Uczeń potrafi:

- wymienić grupy mniejszościowe żyjące w Polsce;
- podać główne założenia *Konwencji ramowej Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych* z dnia 10 listopada 1994 r.

Podstawowe pojęcia:

- stereotyp,
- uprzedzenie,

- Grupa etniczna;
- Naród
- Wielokulturowość

Przebieg zajęć

Wprowadzenie

Czas realizacji: 10 min.

- 1) **Nauczyciel zadaje uczniom pytanie:** *Co to jest większość narodowa?*
Uczniowie podają odpowiedź i wymieniają przykłady większości narodowych w innych krajach. Z odpowiedzią na to pytanie nie powinni mieć trudności: większość narodowa to najliczniejsza w danym państwie grupa etniczna.
- 2) Następnie nauczyciel zadaje uczniom pytanie: *Co to jest mniejszość?*
Uczniowie podają różne odpowiedzi, gdyż mniejszość można wyodrębnić ze względu na wiele rozmaitych kryteriów, np. narodowe, wyznaniowe, językowe, klasowe, kulturowe. Uczniowie odpowiadają na kolejne pytanie: *Co to jest mniejszość narodowa?* Powinni podać, że mniejszość narodowa to społeczność trwale zamieszkująca na pewnym terytorium, która nie zajmuje dominującej pozycji, ma jednak poczucie wspólnoty i kultywuje własną odrębność, np. językową, religijną czy historyczną.

Rozwinięcie

- 3) Uczniowie starają się odpowiedzieć na pytanie: *Jakie mamy w Polsce mniejszości narodowe?* Podczas szukania odpowiedzi muszą skorzystać z wiedzy historycznej i własnych doświadczeń.
Np. Białorusini, Litwini, Cyganie, Rosjanie, Czesi, Niemcy, Żydzi, Ukraińcy. Nauczyciel może jeszcze dodać: Ormianie, Łemkowie, Turcy, Tatarzy.
- 4) **Uczniowie pod przewodnictwem nauczyciela prowadzą dyskusję na temat:** *Czy w państwie wielonarodowym zawsze powinna decydować większość?* Wybrany uczeń zapisuje na tablicy argumenty za i przeciw. Uczniowie zapisują te argumenty na kartach pracy (załącznik nr 1). Po zakończeniu dyskusji uczniowie starają się sformułować jeden lub dwa wnioski.

- 5) **Gra dydaktyczna:** *Jak powstają stereotypy?*

Uczniowie siadają w kręgu, po czym kolejno wchodzi do środka i starają się za pomocą dotyku określić przedmiot, który znajduje się w przykrytym materiale pojemniku. Następnie nauczyciel pokazuje uczniom ukrytą rzecz.

Gra uświadamia uczniom, że te same rzeczy możemy postrzegać w różny sposób i na podstawie subiektywnego odczucia nie możemy

wydawać kategorię sądów. Aby nie wyciągać pochopnych wniosków, powinniśmy najpierw coś dobrze poznać.

- 6) Podzieleni na grupy uczniowie wykonują kolejne ćwiczenie. Wypisują na planszach cechy, które wydają im się charakterystyczne dla danej grupy narodowościowej podanej przez nauczyciela. Po wykonaniu tego zadania uczniowie głośno odczytują swoje propozycje. Inne grupy dzielą się swoimi uwagami. Następnie uczniowie w tych samych grupach starają się określić cechy typowego ucznia klasy i zapisują je na planszy. Później wymieniają się między sobą uwagami i starają wybrać pracę, która w najtrafniejszy sposób określa typowego ucznia klasy. Trudności w wyborze takiej pracy uświadomią uczniom, że nie można podać cech typowych dla ucznia klasy, ponieważ każdy z nich jest inny.
- 7) Następnie nauczyciel zadaje pytanie: *Dlaczego nawet w tak małej grupie, jaką jest nasza klasa, trudno nam wybrać cechy typowego jej przedstawiciela, a tak łatwo podajemy cechy charakterystyczne dla całych narodowości?* Nauczyciel wyjaśnia, że takie uproszczenie wizerunku grupy etnicznej nazywamy stereotypem.
- 8) **Uczniowie wyszukują w słowniku znaczenie pojęć: stereotyp i uprzedzenie.** Podają przykłady tych zjawisk z życia codziennego.

Następnie zapisują definicje stereotypu i uprzedzeń do zeszytów.

9) Praca grupowa:

Uczniowie w grupach mają za zadanie dopasować terminy do znaczeń (załącznik nr 2).

Klucz: 1I, 2D, 3A, 4E, 5C, 6F, 7B, 8H, 9J, 10G

KARTA PRACY 1

Zadanie 1

Do poniższego wykresu wpisz argumenty za i przeciw temu, by w kraju rządziła tylko większość narodowa?

Argumenty przemawiające za tym, że w kraju powinna rządzić większość	Argumenty przemawiające za tym, że w kraju nie powinna rządzić tylko większość

Zadanie 2.

Napisz, czym według ciebie może grozić fakt, iż w kraju rządziła będzie tylko większość etniczna

Odpowiedź:

KARTA PRACY 2

Zadanie 1.

Połącz ze sobą odpowiednie pola

Ksenofobia	Negatywna, nieracjonalna i odporna na zmianę postawa wobec innych ludzi, oparta na stereotypie społecznym
Uprzedzenie	Doktryna głosząca, że poszczególne rasy ludzi są nierównej wartości pod względem intelektualnym, biologicznym itp.; mieszanie ras prowadzi do degeneracji ludzkości, upadku cywilizacji kultur; wg tego przekonania konieczna jest troska o czystość rasową i stosowanie segregacji rasowej.
Nacjonalizm	Niechęć i wrogość w stosunku do cudzoziemców, niekiedy w ogóle wobec „obcych”
Antysemityzm	Skrajna postać nacjonalizmu
Dyskryminacja	Zachowanie dyskryminujące ludność narodowości żydowskiej
Eksterminacja	Zespół uprzedzeń
Nietolerancja	Obraz rzeczywistości funkcjonujący w świadomości społecznej, uproszczony, uogólniony, a odnoszący się do rzeczy, osób, grup społecznych itp., często oparty na niepełnej, fałszywej wiedzy o świecie, utrwalony przez tradycję, nie ulegający zmianom
Szowinizm	Proces wyniszczania, wytępienia; masowa zagłada ludności
Rasizm	Nieusprawiedliwione, negatywne lub krzywdzące działanie skierowane przeciwko członkom danej grupy, wyłącznie z powodu przynależności do tej grupy.
Stereotyp	Ideologia, postawa społeczno – polityczna podporządkowująca interesy innych narodów interesom własnego

SCENARIUSZ

Czy jestem tolerancyjny?

Przedmiot: Edukacja polonistyczna, społeczna i etyczna

Klasa: III szkoła podstawowa

Czas trwania lekcji: 2 godz lekcyjne (2 x 45 min)

Zagadnienia:

Tolerancja, różnorodność, dyskryminacja, rasizm

Metody i formy pracy

- metoda aktywizująca-inscenizacje
- praca w grupach
- praca z materiałem audiowizualnym
- opowiadania

Środki i pomoce dydaktyczne:

- karty pracy
- rekwizyty
- kartki papieru, kredki, farby
- dostęp do stron internetowych
- prezentacja multimedialna

Cele projektu edukacyjnego

OGÓLNE

- rozbudzanie twórczego myślenia,
- efektywna współpraca w grupie
- wyrabianie wśród uczniów tolerancji wobec innych poglądów, nacji;
- uświadomienie uczniom problemu nietolerancji we współczesnym świecie,
- wskazanie sposobów walki z nietolerancją,
- kształtowanie otwartych postaw.

STRATEGICZNE

- wdrażanie uczniów do samodzielnego zbierania informacji;
- budzenie szacunku do innych osób;
- kształtowanie postaw obywatelskich;
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za losy społeczności;
- kształtowanie tożsamości narodowej, społecznej, lokalnej.

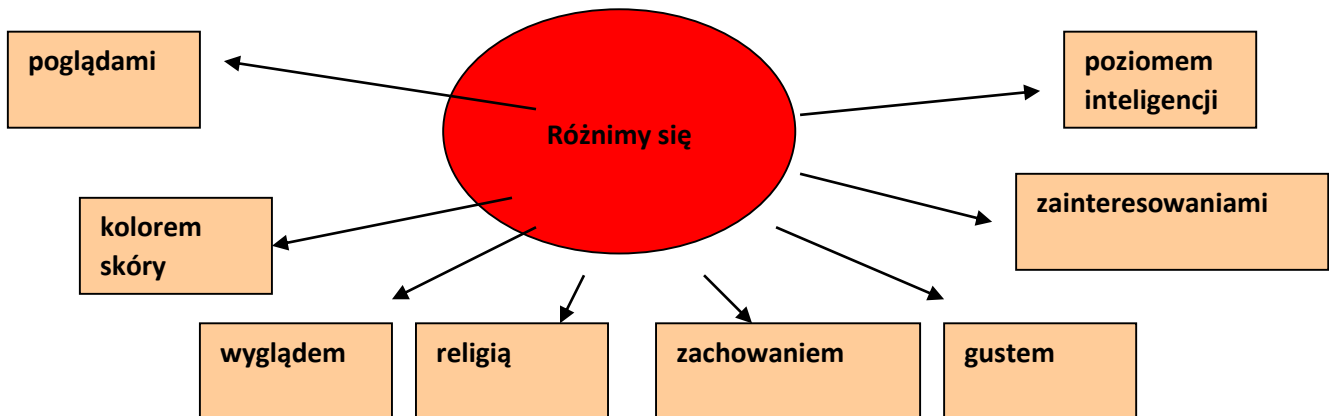

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie

Czas realizacji: 15 minut

- 1) Wprowadzenie: zaproszenie uczniów do wysłuchania piosenki Comy pt. „Tolerancja”. Krótka dyskusja wokół tematu utworu, zapis pierwszej części tematu lekcji (cytatu z wysłuchanej piosenki).
- 2) Burza mózgów: co nas dzieli?, czym różnimy się między sobą?

Rozwinięcie

Czas realizacji : 55 minut

- 3) Rozmowa na temat: jakie są konsekwencje różnic między nami? Czy można współistnieć i współpracować mimo dzielących nas różnic? Wprowadzenie pojęcia tolerancji.
- 4) Praca ze Słownikiem Wyrazów Obcych, Słownikiem Wyrazów Bliskoźnacznych i Słownikiem Frazeologicznym: zapis definicji słowa, wyrazów bliskoźnacznych, wyrażeń i zwrotów związanych ze słowem *tolerancja*.
- 5) Praca w dwóch zespołach:
 - zespół I: zebranie cech człowieka tolerancyjnego i nietolerancyjnego,
 - zespół II: przygotowanie rzeźb dramowych – postawa tolerancji i nietolerancji.
- 6) Tworzenie klasowej listy propozycji przełamywania niechęci do innych ludzi (zapis na przyklepanych karteczkach, wyeksponowanie ich przygotowanej wcześniej planszy ze słowami Izaaka Newtona: ***Ludzie budują za dużo murów, a za mało mostów.***

- 7) Dopisanie drugiej części tematu lekcji.
- 8) Analiza i interpretacja plakatu Rafała Olbińskiego *Cnoty współczesne* (załącznik nr 1)
- 9) Wypełnianie schematu metaplanu:

TOLERANCJA WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE

JAK JEST? np.

-ludzie często unikają kontaktu z innymi,

JAK BYĆ POWINNO? np.

- ludzie powinni być otwarci na innych,

DLACZEGO NIE JEST TAK JAK BYĆ POWINNO?

- częstą przyczyną nietolerancyjnych zachowań są stereotypy funkcjonujące w społeczeństwach,

WNIOSKI, PROPOZYCJE

- starać się poznać i zrozumieć innych,

10) Prowadzenie dyskusji na czym polega różnorodność , np. czym jest różnorodność w naszej klasie.

❖ Uczniowie, na karteczkach piszą swoje mocne strony, czym się różnią między sobą.

11) Nauczyciel odczytuje i podkreśla, jak wiele inności jest w nas. Pyta, co zyskujemy dzięki temu, że tak bardzo się różnimy od siebie, do czego te różnice są potrzebne.

12) Krótka dyskusja, na czym może polegać Tolerancja w naszej szkole ? np. zrozumienie dla zachowań dzieci z autyzmem, zrozumienie dla nowych kolegów, zrozumienie inności kolegów i koleżanek.

13) Dyskusja „Czy zawsze należy być tolerancyjnym? Czy wszystkie zachowania należy tolerować?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

SCWG
stowarzyszenie aktywnego
wspierania gospodarki

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zakończenie

Czas realizacji: 15 minut

14) Podsumowanie zajęć – wysłuchanie fragmentu piosenki S. Sojki *Tolerancja*.

15) **Zadanie domowe**

Napisz artykuł do gazetki szkolnej, w którym zaprezentujesz swoje refleksje na temat nietolerancji

Zadanie 1.

Opisz w kilku zdaniach, co przedstawia plakat.

KARTA PRACY

Zadanie 1.

Wypełnij schemat metaplanu:

<p>DLACZEGO NIE JEST TAK JAK BYĆ POWINNO?</p>
<p>WNIOSKI, PROPOZYCJE ZMIAN</p>

Ankieta ewaluacyjna dotycząca projektu edukacyjnego

1. Moja ocena projektu

1	2	3	4	5
----------	----------	----------	----------	----------

niepotrzebne

bardzo potrzebne

2. Czy projekt pomógł ci zrozumieć, co znaczy być tolerancyjnym?

TAK

NIE

3. Czy zauważyłeś osoby, które mają problemy z tolerancją?

TAK, jakie.....

NIE

4. Co dały ci te zajęcia, czego się dowiedziałeś, nauczyłeś?

.....

.....

5. Co byś zmienił w zajęciach?

.....

.....

6. Które ćwiczenia podobały ci się najbardziej?

.....

7. Oceń sposób prowadzenia zajęć?

1	2	3	4	5
----------	----------	----------	----------	----------

słaby

bardzo dobry